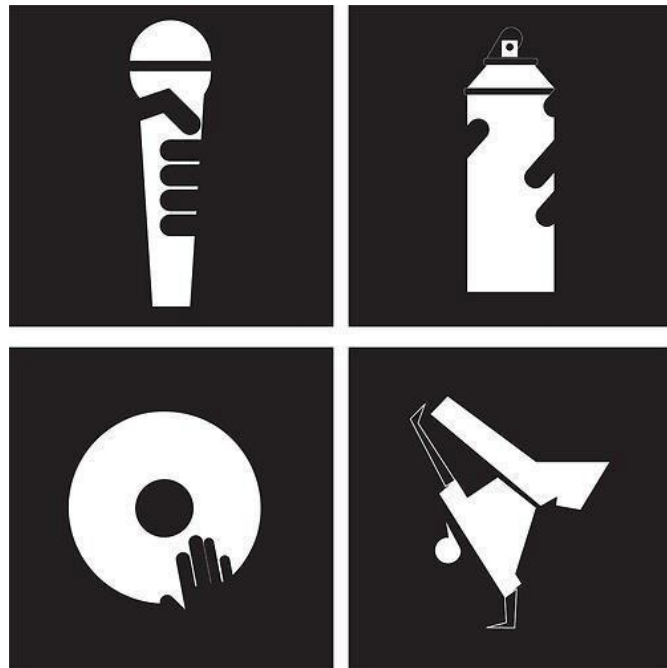

Vorbereidende les bij het programma Roots, Rhythm & Rap

Museum Volkenkunde, Leiden

Inhoud

Voor de leerkracht: omschrijving museumles Roots, Rhythm & Rap	p 3
Leerdoelen, lesmethodes en begrippen	p 4
Praktische tips	p 5
Schema voorbereidingsles	p 6
Voor de leerlingen: uitwerking voorbereidingsles	p 7
Opdracht: Wat doet muziek met je?	p 11
Invulblad muziekopdracht	p 12
Verwerkingsles na het museumbezoek: Maak een rap	p 13
Extra suggesties ter naverwerking	p 16

Voor de leerkracht

Omschrijving van de museumles Roots, Rhythm & Rap:

De leerlingen brengen een bezoek aan de vaste tentoonstellingen Suriname, Ghana en Mali en ontdekken tijdens hun bezoek dat veel van de muziek die zij dagelijks horen haar oorsprong heeft in muziekstijlen van het Afrikaanse continent.

De tour leidt de leerlingen langs verschillende objecten (o.a. diorama slavendansfeest, Indiaanse ritme instrumenten, voetboeien) en zij beantwoorden in kleine groepjes vragen. De leerlingen worden aangesproken op hun luister- en creatieve vaardigheden en zo uitgedaagd zelf mee te doen. Ze ervaren dat ritmes, instrumenten en klanken uit de hedendaagse muziek (m.u.v. klassieke en Arabische muziek) hun oorsprong hebben in West-Afrika en dat deze muziek in de afgelopen 100 jaar vermengd is met andere muziekstijlen. Naast een deel op de tentoonstelling waarin vooral naar de geschiedenis en voorwerpen gekeken is, bestaat het tweede deel uit een muzikale workshop. De leerlingen leren tijdens een introductie djembé een aantal ritmes en verschillende basisslagen: gezamenlijk werken ze toe naar een muzikaal eindresultaat.

Welke vaardigheden worden in de museumles aangeboden:

Luisteren, discussiëren, interactie, participatie, zelf concluderen, het vergaren van kennis, begrip, herkenning, beweging en ontspanning.

Tijdens het bezoek aan het museum:

- Ontdekken de leerlingen dat veel van de muziek die zij dagelijks horen haar oorsprong heeft in muziekstijlen van het Afrikaanse continent.
- Krijgen de leerlingen aan de hand van collectie een duidelijker beeld van de slavernijgeschiedenis en het koloniale verleden.
- De leerlingen maken op een interactieve manier kennis met de herkomst van verschillende muziekstijlen uit de vaste collectie van het museum en leren deze te koppelen aan de muziekstijlen uit hun eigen beleveniswereld.
- Tijdens de workshop djembé wordt aanspraak gemaakt op de muzikale vaardigheden van de leerlingen.

Dit alles gebeurt aan de hand van de collectie, hands on voorwerpen, beeld- en geluidsfragmenten en een workshop. Het programma met vragenblad is vooral gericht op 'al doende leren'. Het werkmateriaal is 'hands on' en technisch kwalitatief hoogstaand. De groep wordt ontvangen en begeleid door specifiek op het programma getrainde museumdocenten.

Leerdoelen voorbereidende les:

- De leerlingen weten wat ze tijdens het bezoek aan Museum Volkenkunde gaan doen.
- De leerlingen kunnen o.a. uitleggen wat 'roots' zijn.
- De leerlingen hebben een globale indruk gekregen van de weg die de muziek van vandaag de dag heeft afgelegd.
- De leerlingen weten dat de slavernij en driehoekshandel van grote invloed hierop is geweest.

Doelgroep:

groep 8

Vakoverstijgend en verdiepend lesprogramma:

deze les sluit aan bij de vakken geschiedenis, aardrijkskunde en muziek

Tijdvak:

Tijd van regenten en vorsten/pruiken en revoluties/burgers en stoommachines

Lesmethodes:

Argus Clou (Malmberg) Slavernij thema 3, les 3; *Een zee van tijd* (Zwijsen) Slavernij thema 4: Columbus, 1492, slavenhandel, WIC, VOC, Nederlands Indië, slavernij, Suriname, suikerplantage, contractarbeiders; *Speurtocht* (ThiemeMeulenhoff), Slavernij 7. 4:Afscheiding België, stoommachines Twente, Indië, slavernij; *Wijzer door de tijd* (Noordhoff Uitgevers), Slavernij 7. H5 Gelijke rechten? Les 5-4 de slavenhandel.

Welke basiskennis wordt er van leerlingen verwacht voordat ze naar het museum gaan:

Canonvenster: Slavernij ca. 1637-1863

Begrippen:

roots (wortels of oorsprong), slavernij/slaven, kolonie, plantage, oorspronkelijke bewoners (indianen), rhythm (ritme), blues, hiphop

Praktische tips

Het lesmateriaal

Om het museumbezoek voor te bereiden en na te bespreken met uw leerlingen, kunt u gebruik maken van de PowerPoint die op deze website wordt aangeboden. De begeleidende tekst bij de PowerPoint vindt u in deze docentenhandleiding.

Begeleiding

Voor het programma worden de leerlingen verdeeld in kleine groepen (maximaal 5). Afhankelijk van de zelfstandigheid van de leerlingen kunt u begeleiders meenemen om de leerlingen te assisteren tijdens de vragenroute. Het minimum aantal begeleiders dat wij u vragen mee te nemen is twee begeleiders per vijftien leerlingen.

Deelnamebewijs

Indien de boeking via de Cultuur Educatie Groep is gegaan, dan is het van belang dat u het deelnamebewijs dat u ontvangt bij inschrijving op www.cultuureducatiegroep.nl meeneemt naar het museum op de dag van uw bezoek. U ontvangt dit deelnamebewijs per e-mail direct na inschrijving en kunt het downloaden op uw Mijn School account op www.cultuureducatiegroep.nl. Vergeet deze s.v.p. niet, dit is uw toegangsbewijs.

Garderobe

Leerlingen hangen hun jassen in een onbewaakte garderobe. Er zijn ook kluisjes aanwezig voor eventuele waardevolle spullen van leerkrachten en begeleiders. Hierin moeten ook grote tassen en rugzakken opgeborgen worden omdat deze niet mee het museum in mogen. U hebt een euro nodig om een locker af te sluiten; deze euro krijgt u retour bij het openen van de locker. Indien u veel leerlingen heeft die waardevolle spullen in hun tas hebben, kunt u informeren naar de beschikbaarheid van een grote locker waar alle rugzakken van de leerlingen in kunnen.

Tijdsduur van het bezoek

Het bezoek aan het museum duurt anderhalf uur. Afhankelijk van het enthousiasme en de spanningsboog van de leerlingen kan het iets korter of langer zijn. Het programma inkorten is niet wenselijk. Houdt u er bij het vullen van de parkeermeter rekening mee dat er na afloop van het programma vaak nog leerlingen even naar het toilet moeten en dat u nog naar de auto terug moet lopen.

Mobiele telefoon

Wij verzoeken leerlingen, leerkrachten en andere begeleiders hun mobiele telefoon op stil te zetten.

Leuk voor op de website of nieuwsbrief van de school

Fotograferen (zonder flits) of het maken van video-opname is toegestaan.

Schema voorbereidingsles Roots, Rhythm & Rap

	Tijdsduur 30 tot max. 50 minuten	Lesinhoud	Wat doet de docent	Wat doen de leerlingen	Leermiddelen
Aandacht richten (intro)	5 min.	Waar gaan we naartoe en waar gaat de museumles over? <i>(noodzakelijk)</i>	Zie begeleidende tekst p. 6-8	Luisteren en eerder opgedane ervaring met het museum delen	PP op digibord
Informatie geven	15 min.	A.d.h.v. een PowerPointpresenta tie worden verschillende begrippen behandeld. <i>(noodzakelijk)</i>	Zie begeleidende tekst p. 6-8	Kijken naar de beelden en de filmpjes, reageren op de vragen van de leerkracht	PP op digibord
Overdracht check	5 min.			Vertellen	
Afsluiten van de les op kernbegrippen	5 min.	<i>(aanbevolen)</i>	Toetst de begrippen: is alles duidelijk?	Vertellen in eigen woorden	Begrippen: roots, slavernij, oorspronkelijke bewoners (indianen), rhythm, blues, hiphop.
Instructie muziekopdracht	5 min.	Opdracht over muziek <i>(optioneel)</i>	Uitdelen invulbladen	Luisteren, kijken, invullen en reageren	Youtube fragmenten via digibord
Begeleiden, bespreken	15 min.	Zelf aan de slag: Wat doet muziek met je? Luister naar de fragmenten die allemaal hun roots in de blues hebben en ontdek verschillende muziekstijlen.	Begeleiden: zorg dat de juiste stijlen benoemd worden. Bespreek wat de fragmenten teweeg brengt.	Plakken de juiste muziekstijlen bij de jaartallen	Invulblad

Voor de leerlingen

Uitwerking voorbereidingsles, noodzakelijk

Duur ca. 35 minuten

Aandacht richten (5 min.):

Binnenkort brengen we een bezoek aan Museum Volkenkunde. Wie kent dit museum? Wie is hier wel eens geweest?

Inspelen op de reacties van de leerlingen.

Start PowerPoint (20 min.):

Slide 1, buitengevel Museum Volkenkunde en titel programma Roots, Rhythm & Rap:

Museum Volkenkunde is samen met het Tropenmuseum in Amsterdam en het Afrikamuseum in Berg en Dal, één museum op drie locaties.

Samen hebben zij de grootste volkenkundige collectie van Nederland, namelijk meer dan 400.000 voorwerpen. In Museum Volkenkunde staan 4000 van deze unieke objecten tentoongesteld. Je kunt in Museum Volkenkunde als het ware een wereldreis maken door acht verschillende zalen: Indonesië, Oceanië, China, Japan en Korea, Noord Amerika en de Noordpoolgebieden, Midden- en Zuid-Amerika, Afrika en West- en Centraal Azië. Wij gaan het museumprogramma 'Roots, Rhythm & Rap' in twee van deze zalen doen, namelijk in de Midden- en Zuid-Amerika tentoonstelling en de Afrikatentoonstelling.

Optioneel: Meer over museum algemeen en de vaste collectie:

<http://volkenkunde.nl/nl/iconen>

Slide 2, roots: Het programma heet Roots, Rhythm & Rap. Wat betekent het woord 'roots'?

Reacties van de leerlingen afwachten.

'Roots' is een Engels woord en betekent letterlijk 'wortels' of 'oorsprong'. Tijdens het museumbezoek gaan we terug naar de 'roots' van de muziek, de wortels of de oorsprong van de muziek en we zullen ontdekken waar de meeste muziek die we vandaag de dag beluisteren haar oorsprong heeft. Deze muziek heeft zich de afgelopen 400 jaar verplaatst van continent naar continent; waar het werd overgenomen, waar het verandert en weer verder gebracht wordt. De muzikale routes die over de wereld lopen, zijn een eindeloos uitgebreid netwerk van inspiratie en imitatie.

Slide 3, rhythm: Wat betekent 'rhythm'? *Reacties van de leerlingen afwachten.*

'Rhythm' betekent 'ritme'. Wat is eigenlijk ritme? *Reacties van de leerlingen afwachten.*

Overall om ons heen is ritme, in huis en in de natuur: het ritme van je hartslag, een tikkende wekker, een druppelende kraan, de golven van de zee en ga zo maar door. In de muziek en dans is ritme een bepaalde regelmaat. Wanneer je een liedje klapt, dan klap je het ritme. Een ritme kun je ook slaan, schudden of tikken.

Er bestaan verschillende ritme instrumenten, bijvoorbeeld een tamboerijn, guiro (rasp), de claves (twee houten stokjes) of een maracas (rammelaar). In het museum gaan jullie een ritme met elkaar spelen op een djembé, een Afrikaanse trom. Vroeger werd de djembé gebruikt om mee te praten. Het getrommel was een soort taal, het had een betekenis; het was een communicatiemiddel, zoals bij ons bijvoorbeeld je mobieltje of e-mail. Er waren veel trommelfamilies die de trommels maakten en bespeelden. Dit werd van vader op zoon doorgegeven. Vrouwen dansten er meestal bij. Tegenwoordig bestaan er nog van die echte trommelfamilies in, onder andere, Senegal. Ook vrouwen spelen steeds meer de djembé. Djembé's vind je nu overal ter wereld.

Slide 4, kaart van West-Afrika: De 'roots' of wortels/oorsprong van vrijwel alle muziek die we vandaag de dag horen ligt in West-Afrika.

We bekijken een filmpje over 'griots'. De voice-over is van Tasha's World, een zangeres, die geïnspireerd is door verschillende muziekstijlen. Tasha heeft Surinaamse voorouders. In het volgende filmpje vertelt Tasha over de roots van de slaven. Hun oorsprong ligt in West-Afrika, o.a. in het land Mali. Hier wonen de 'griots', dit zijn lofdichters, verhalenvertellers: ze vertellen over politieke kwestie of geschiedenis op muziek. *Klik door naar slide 5 voor het filmpje over de griots, duur 1:58 min.*

Slide 5, filmpje over griots: *Na het bekijken van het filmpje kan de volgende vraag aan de leerlingen gesteld worden: Hoe is deze Afrikaanse muziek in Amerika terecht gekomen en later verspreid over de rest van de wereld? Reacties afwachten.*

Slide 6, driehoekshandel: Tussen 1650 en 1860 werden ongeveer 10 tot 15 miljoen slaven getransporteerd van verschillende West-Afrikaanse landen tussen Angola en Senegal, naar Midden- en Zuid-Amerika, zoals Suriname, Brazilië en de Caraïbische eilanden en het Zuiden van de Verenigde Staten. Schepen vertrokken uit West-Europa met als handelswaar, vooral vuurwapens, buskruit, ijzer en textiel.

Dit werd in West-Afrika met de plaatselijke machthebbers geruild voor slaven, goud en ivoor. Europese handelaren vervoerden de slaven in overvolle schepen en onder zeer slechte omstandigheden. Nederland heeft er hiervan zo'n 550.000 naar Amerika gebracht en verkocht om als slaaf op Surinaamse, Antilliaanse en Braziliaanse suiker-, koffie- en cacao-plantages te werken. En naar het zuiden van de Verenigde Staten voor de katoenplantages. Veel slaven stierven tijdens de boottocht. De schepen vertrokken uit Noord-Amerika en het Caribische gebied naar West-Europa met luxegoederen zoals suiker, rum, koffie, katoen, zilver en tabak.

Slide 7, Suriname: Suriname was een Nederlandse kolonie tussen 1667 en 1975. We bekijken een filmpje over Suriname. In dit filmpje zit veel informatie. Het gaat over de mensen die in Suriname wonen, Suriname als kolonie, de slavernijperiode, het ontstaan van de blues in de Verenigde Staten en de vermenging van de muziek van de slaven in Suriname met de muziekinstrumenten van de Indianen, de oorspronkelijke bewoners. *Klik door naar slide 8 voor het filmpje over Suriname, slavernij en muziek, duur 2.44 min. Begrippen die aan de orde komen: kolonie, slavernij, katoen- en suikerplantages, oorspronkelijke bewoners en vermenging van de muziek van de indianen en gevluchte slaven.*

Slide 8, filmpje over Suriname, slavernij en muziek: *Extra informatie: zowel de Surinaamse Indianen als de Afrikaanse slaven namen elkaars muziek en manier van dansen over. Een voorbeeld van zo'n mengvorm is Kawina. Dit is een muzieksoort uit de slaventijd met Indiaanse instrumenten, zoals de maraka, een gedroogde kalebas gevuld met pitjes. De maracas wordt ook wel een sambabal genoemd.*

Slide 9, muziekschema: geschiedenis van de popmuziek: In dit muziekschema kun je zien dat vanuit de 'blues' in 100 jaar tijd veel nieuwe muziekstijlen zijn ontstaan. De blues ontstond o.a. uit de 'worksongs' van de slaven in het zuiden van de Verenigde Staten. De instrumenten die werden gebruikt waren akoestisch: gitaar, piano, saxofoon en mondharmonica. Rond 1930 trekken veel zwarte Amerikanen naar de noordelijke steden van de VS en werd er meer en meer gebruik gemaakt van elektronisch versterkte instrumenten. Een snellere blues ontstond in rhythm & blues en later in rock 'n roll.

Wijs bekende muziekstijlen in het muziekschema aan. Vanuit de blues, zie je, rock 'n roll, jazz, soul en funk, disco, reggae, hardrock en... rap! Het is allemaal familie van elkaar en de roots zijn terug te vinden bij de blues. De beroemde blues muzikant, Willie Dixon, zei: 'The blues are the roots, everything else is the fruits.' ('De blues zijn de wortels, en al het andere is het fruit') Wat bedoelde hij daarmee? *Bespreek met de klas, maak gebruik van het muziekschema.*

Het citaat van Willie Dixon wil zeggen dat er zonder de wortels geen fruit zal zijn. Hou de wortels levend, want dat levert gegarandeerd meer en beter fruit op. Vanuit de blues is alle afro-Amerikaanse muziek ontstaan.

We gaan in het volgende filmpje een aantal muziekfragmenten beluisteren die afstammen van het 'praten op muziek' zoals we dat aan het begin van deze presentatie hebben gezien: van de griots uit West-Afrika. *Klik door naar de volgende slide om het filmpje 'pratend zingen' te starten, duur ca. 1 min. We volgen we een aantal voorbeelden vanaf de blues, clapping songs, gospel, de talking songs, het toasting uit de reggae, de scatt uit de jazz, de voorloper van de hiphop: Gill Scott Herald en de vroege hiphopper Afrika Bambaataa.*

Slide 10, filmpje 'pratend zingen'

Na afloop van het filmpje het volgende bespreken met de leerlingen: Wie weet nog uit welke vier elementen hiphop bestaat?

Het praten op muziek dat we vandaag de dag horen noemen we 'rap'. Rap is een afkorting van 'rhythm and poetry'.

Letterlijk betekent dit 'ritme en poëzie': een gedicht op een bepaald ritme. Kennen jullie namen van Nederlandse rappers? *Reactie van de leerlingen afwachten. Bijvoorbeeld: Def Rhymz, Typhoon, Mr. Polska, Kleine Viezerik, Brownie Dutch, Ali B. Yes-R, Lange Frans, Willie Wartaal.*

In de jaren '70 van de vorige eeuw is rap ontstaan en met de rap een hele 'hiphopcultuur'. We bekijken het filmpje over de geschiedenis van de hiphop. *Klik door naar de volgende slide om het filmpje te starten, duur 3 min.*

Slide 11, filmpje 'geschiedenis van hiphop': *Stel na afloop van het filmpje de volgende vraag: Wie kan deze vier elementen van hiphop nog noemen? Reacties van de leerlingen afwachten. Hiphop bestaat uit: rappen (of 'mc-ing'), dj-ing, breakdance en graffiti.*

*Afsluiten van de les met een acht kernbegrippen, aanbevolen
Duur 10 minuten*

We hebben net de powerpoint bekeken en een heleboel informatie gekregen.

Wie kan er iets over deze begrippen vertellen?

- roots: in het museum gaan we terug naar de wortels of de oorsprong van de muziek waar we vandaag de dag nog naar luisteren.
- slaven: tussen 1518 en 1863 vervoerde Nederlandse handelaren ruim een half miljoen slaven uit West-Afrika naar Suriname. Zij namen hun cultuur, gewoonten en muziek mee. In Suriname (een Nederlandse kolonie tot 1975) waren veel suikerplantages waar slaven onder zware omstandigheden moesten werken. In het zuiden van de Verenigde Staten waren veel katoenplantages.
- indianen: de oorspronkelijke bewoners van Suriname zijn de indianen.
- rhythm: ritme zit in alles om je heen. In muziek en dans is ritme een bepaalde regelmaat.
- blues: De muziek die gemaakt werd op de plantages, was de muziek van hun voorouders uit Afrika. Met muziek konden de slaven zich uiten: op de plantages vertelden ze elkaar zingend over hun ellende. Tijdens de zware werkzaamheden deden ze dit met 'vraag en antwoord'. De 'blues' is de melancholische muziekvorm die hieruit ontstond.
- hiphop: Na de afschaffing van de slavernij trok een deel van de nu 'vrije slaven' naar de grote steden van Amerika. Daar ontwikkelde de blues zich de afgelopen eeuw in verschillende nieuwe muziekstijlen, zoals jazz, rhythm & blues, rock 'n roll, reggae, soul en funk. In de jaren '70 van de vorige eeuw ontstaat 'rap' (rijmen op muziek of pratend zingen) en uit de rap ontstaat een complete straatcultuur die we 'hiphop' noemen. Hiphop bestaat uit vier elementen: rappen (of 'mc-ing'), dj-ing, breakdance en graffiti en populair tot op de dag van vandaag.

*Optioneel opdracht: Wat doet muziek met je?
Duur ca. 30 minuten*

Slide 12, muziekhart: Muziek is een taal waarin mensen van over de hele wereld elkaar kunnen vinden, zelfs als ze elkaars taal niet spreken of verstaan. Muziek is van alle tijden en het werkt op je emoties: je kunt er blij of verdrietig van worden. Voor de meeste mensen is muziek ontzettend belangrijk. Het maakt niet uit of je van pop, rock, rap, metal, house of hardstyle houdt: muziek doet iets met je.

Muziek is van iedereen waar ook ter wereld. Muziek is van alle tijden en het werkt op je emoties: je kunt er blij of verdrietig van worden. Iedereen, waar ook ter wereld, verstaat de taal van muziek. Bedenk je eens een wereld zonder muziek? Dat kan toch haast niet?! Wat is een spannende film zonder 'zenuwslopende' muziek of een liefdesscène zonder romantische muziek...?

Wat betekent muziek voor jou? *Reacties van de leerlingen afwachten.*

Laat via youtube de onderstaande zes muziekfragmenten horen en bekijken, in willekeurige volgorde.

Er zijn steeds tussen de 30 tot 50 seconden geselecteerd:

Blues: John Lee Hooker, Boomboomboom:

https://www.youtube.com/watch?v=NwZn0_6MabE (van 00:25 tot 01:20min)

Rock 'n Roll: Bill Haley and his Comets, Rock around the clock:

<https://www.youtube.com/watch?v=BqvUkmmDVkM&list=PL3O1tlmeobBX7TfUitwnb8WuiRyhFnqGz> (van 1:00 tot 1:48min)

Disco: Chic, Le freak: <https://www.youtube.com/watch?v=h1qQ1SKNIgY> (van 1:29 tot 3:00min)

Rapper meets oude Beatle ster, hit 2015: Kanye West, Rihanna en Paul McCartney, Fourfiveseconds: <https://www.youtube.com/watch?v=kt0q4dWxEBo> (van 00:50 tot 01:42)

Pop/Rock: Tina Turner, Proud Mary, Rollin' on the River:

<https://www.youtube.com/watch?v=EmH4YINdWAg> (van 4:35 tot 5:20min)

Hiphop/rap: Macklemore & Ryan Lewis, Thrift shop feat. Wanz:

<https://www.youtube.com/watch?v=QK8mJJJvaes&list=PLH6pfBXQXHECUaIU3bu9rjG2L6UhI5A2q&index=12> (van 0:20 tot 1:00min)

Kopieer het invulblad van p. 13.

Na ieder fragment klassikaal bespreken welke stijl de leerlingen hebben beluisterd/gezien. De overige vragen worden individueel ingevuld. Vraag wie zijn of haar briefje wil toelichten. Haal er een opvallende uitspraak uit en bespreek met elkaar.

Bijlage: invulblad muziekopdracht

	Welke muziekstijl is het? Kies één stijl uit het onderstaande lijstje*	Welke gedachte komt in je op?	Vind je het prettig om naar te luisteren? Omcirkel:	Wat voel je bij deze muziek? Valt het onder 'actie': krijg zin om te bewegen, maakt het je actief? Of onder 'emotie': doet het iets met je gevoel?
Fragment 1			Ja / nee / een beetje	
Fragment 2			Ja / nee / een beetje	
Fragment 3			Ja / nee / een beetje	
Fragment 4			Ja / nee / een beetje	
Fragment 5			Ja / nee / een beetje	
Fragment 6			Ja / nee / een beetje	

*Kies uit: Blues - Rock/Pop - Disco - Pop 'Rapper meets Beatle-ster' - Rock 'n Roll - Hiphop/Rap

Verwerkingsles na het museumbezoek:

Maak een rap

Duur: 45-60 minuten

Benodigheden: papier, pen, internet voor filmpje en een ritme

Rap is uitgevonden in de zeventiger jaren. Het woord 'rappen' komt uit het Amerikaanse slang en betekent 'praten'. Iets vertellen op muziek was al een eeuwenoude traditie bij de zwarte Amerikanen. Vroeger had je de griots, reizende zangers en vertellers, die in Afrika van dorp tot dorp reisden. De rappers van nu zijn hun 'moderne broers en zussen'. Het begon met DJ's die plaatjes draaien op de wijkfeesten in de Bronx (New York) zij vonden het 'scratcher' uit. Door de naald steeds weer in dezelfde groef van een langspeelplaat te zetten, krijg je een ritmisch patroon. Bij het wisselen van de platen kwamen er MC's de 'masters of ceremony' die de muziek 'aan elkaar praatten': de rap was geboren.

Bekijk met de klas de volgende filmpjes:

Youtube filmpje FunXFM, de geschiedenis van Hiphop:

<https://www.youtube.com/watch?v=aLoBuX6EP7E>

Youtube filmpje meester Michael, de geschiedenis van rap:

<https://www.youtube.com/watch?v=yqd8FIISOqQ>

Soorten rap en onderwerpen

Rappers zijn moderne dichters, die het hebben over de dingen waar ze mee bezig zijn. Dit leverde de volgende stijlen op:

- de 'message rap': rap-liedjes over historische gebeurtenissen, meestal gezien door de ogen van zwarte Amerikaanse jongeren,
- de 'gangsta rap': rapliedjes over stoer doen, wapens en geweld.
- de 'native tongue mouvement': rapliedjes die gaan over het moederland Afrika, waar veel zwarte jongeren (rappers) van afstammen.

En natuurlijk hebben rappers het ook over zaken als: verliefdheid, zichzelf, arm en rijk en dagelijkse dingen.

De kenmerken van rap

Rap heeft de volgende kenmerken:

- Je praat swingend op muziek
- Je praat een eind weg en gebruikt veel woorden
- Je gebruikt rijmwoorden, ook middenin de zin (binnenrijm)
- Je gebruikt woorden die met dezelfde letter beginnen (alliteratie)
- Je gebruikt woorden die ongeveer hetzelfde klinken (assonantie)
- Je praat over wat je bezighoudt: verliefdheid, pesten, sport, TV-programma's, onvoldoendes, broers en zussen, de kleren die je aanhebt, enz.

Rijm tot Rap, stappenplan

Rap je rijm, voel je vrij
wat je denkt, vertel het mij.
Op de beat, in de bieb
schreeuw je uit-Ik hoor je niet

Een rap is een rijmende tekst, die je uitspreekt op het ritme van een stuk muziek. Veel rappers gaan daarbij flink te keer. Ze schreeuwen het uit. Niet alleen omdat de muziek vaak hard is, maar ook, omdat ze dingen willen zeggen waarbij je wel moet schreeuwen. Bijvoorbeeld als ze ergens boos over zijn.

Opdracht: maak zelf een rap; volg hierbij het stappenplan

Stap 1: Schreeuwen doe je niet altijd. Dat past alleen bij een paar gevoelens. Vul in de volgende zinnen een paar van die gevoelens in. Voorbeeld: Schreeuwen doe je, als je heel boos bent, of heel..... of heel.....

Stap 2: Je hebt nu een paar schreeuwgevoelens opgeschreven. Maar wannéér voel je je zo? Geef weer een paar voorbeelden.

Voorbeeld: Schreeuwen doe je als je heel bang of juist héél boos bent, of als je ..... of als je .....

Stap 3: Je hebt nu een paar onderwerpen waar je het over zou kunnen hebben.

Kies er één uit. Daar gaat je rap over. Je hebt nu nog twee grote problemen. Het begin en het rijm. Eerst het begin. Veel rappers beginnen door zichzelf voor te stellen, alsof ze echt tegen je praten. Verder is het leuk om meteen iets te zeggen dat de aandacht trekt. Dat kan door jezelf te vergelijken met iets dat lawaai maakt. Vergelijken doe je door te zeggen dat het één lijkt op, of net zo is als het ander. Meestal gebruik je daar de woorden net en als voor.

Voorbeeld:

Ik ben Joris, ik ben net een bom
die bijna ontploft. En weet je waarom?
Hallo, ik ben Joris, ik brul als een beer
Weg met die bedtijd, ik wil het niet meer.

Maak nu zelf twee regels waarin je je voorstelt en vergelijkt met iets dat lawaai maakt. Als je de vergelijking te moeilijk vindt, maak dan twee regels, waarin je jezelf alleen voorstelt en zegt, dat je lawaai maakt. Ik ben ..., ik ga flink te keer, weg met die bedtijd, ik wil het niet meer.

Twee tips

Het eerste voorbeeld kan ook zonder het woordje net. Kijk maar: ik ben ... en ik voel me een bom.. Of: 'ik ben ... en ik lijk wel een bom...'

Sommige dingen die lawaai maken, rijmen niet zo lekker. Bijvoorbeeld vuurpijl. Gebruik zo'n woord dan iets eerder, of zet het in de tweede regel: Ik ben ..., ik vlieg en ik gil, als een vuurpijl in 't rond, ik doe wat ik wil.

Stap 4

Je hebt nu een begin. Je hebt, uit stap 2, ook een onderwerp.

Nu zit je alleen nog met het rijm. Neem een belangrijk woord uit jouw verhaal en schrijf een heel rijtje woorden op, die daarop rijmen.

Bijvoorbeeld: bed, pet, smet, get, net, Jet, gered. Je kunt dit, terwijl je straks aan het schrijven bent, ook nog met andere woorden doen.

Stap 5

Je hebt nu een schreeuwgevoel, met een beeldverhaal erbij, een begin en een aantal rijmwoorden.

Er kan niks meer misgaan: draai een lekkere beat en rijm je rap!

Kies één van de acht beats op: <http://www.apeldoorn-onderwijs.nl/rap/>

(Bron: <http://www.apeldoorn-onderwijs.nl/rap/> deze website is in 2001 opgezet voor basisschoolleerlingen tijdens de Kinderboekenweek met het thema Rap & Rijm.)

Extra suggesties ter naverwerking:

1. Workshop geluidseffecten

Duur 45-60 minuten

Bekijk met de klas de aflevering over geluidseffecten van het Klokhuis:

<http://www.schooltv.nl/video/het-klokhuis-geluidseffecten/#q=filmmuziek> Bespreek met elkaar wat muziek doet met filmbeelden? Laat de leerlingen zelf met geluid en beeld experimenteren.

De site: <http://www.synthmania.com/Famous%20Sounds.htm> bevat veel leuke geluidseffecten die aansluiten bij de muziekgeschiedenis vanaf de blues. De geluidssamples kunnen tevens hergebruikt en opgeslagen worden als mp3 bestand.

2. Maak een tijdlijn

Duur 45-60 minuten

Maak een eenvoudige muziektijdlijn van 1900 (ontstaan blues) tot 2015 of maak hem breder en laat hem starten in 1621 (oprichting WIC), zodat meer historische gebeurtenissen worden meegenomen, die tijdens het museumprogramma Roots, Rhythm & Rap zijn besproken. Deel de tijdlijn en de klas op in vier groepen, die ieder een deel van de tijdlijn voor hun rekening nemen.

De gebeurtenissen, begrippen en beelden op p. 18 en 19 kunnen aangevuld worden met extra beeldmateriaal en zelf opgezochte informatie.

Leerlingen kunnen ook het vragenblad uit het museum raadplegen. Plak na afloop de stukken tijdlijn aan elkaar en laat ieder groepje het eigen stuk tijdlijn presenteren.

Over het maken van een tijdlijn:

- Tips voor de leerlingen bij het maken van een eenvoudige papieren tijdlijn:

<http://nl.wikihow.com/Een-tijdlijn-maken>

- Een dynamische tijdlijn maken kan via: www.timerime.com (registreren noodzakelijk)

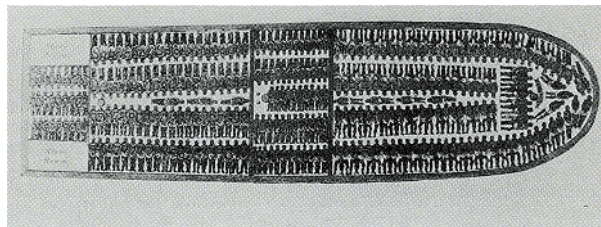
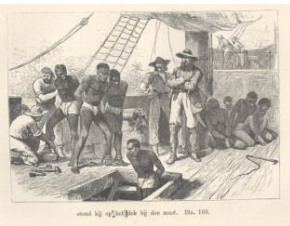

Ingrediënten voor het maken van een tijdlijn

Zet per groepje de gebeurtenissen, begrippen en afbeeldingen bij de juiste jaartallen in de zelfgemaakte tijdlijn.

Groep 1

1621-1700: oprichting WIC (West-Indische Compagnie), Suriname als Nederlandse kolonie, driehoekshandel, slavernij, Arowakken (indianen)

Groep 2

1700-1800: slavernij, slavenmarkt, plantages, slavenopstand in Tempatie

Groep 3

1800-1863: marrons (gevluchte slaven), afschaffing slavernij, mix van Afrikaanse en indiaanse muziek in Suriname: kawina, apinti (creoolse trom), kwa kwa bangi (ritme instrument in een kawinaband)

Groep 4

1863-2000: afschaffing slavernij, blues en gospel, rock 'n roll, disco, hiphop, house, dj Kool Herc, Suriname onafhankelijk

